

Ancient Greek Texts — Free & Open source

Μένανδρος ὁ Ἀθηναῖος · Menander of Athens

Γνώμαι ἐκ Παπύρου

unit_1	τοῖς θεοῖς]ετει γα[]. ἔχει[]νιστ..[]..τατ.[]..γαμει[]....πι..[]ει[].....[]....[]...ου..[]..νους . []..ρυσμ[]..ον]....θ. ταῦτα .[]..αν..θηι.[]...[] η[] ν.]ει]ω[.....]]....[]..ο...[]..ον]ατος ε[]..αι].. []..η...[]..οδρα]ρι[]..νισι[].....]..κων..[]...]. ἔχη]..ην πονη[ρί]αν μὴ λοιδορεῖ γυναικα μηδὲ νουθέτει.]οὐκ ἔστ[ιν π]οτὲ]αὐτὴν ἔχει]εν δυναμένην]ἀφηρέθη]χωρης κρατεῖν μηδὲν ἀνακοινοῦ πρὸς γυναῖκα χρήσιμον [para]].....ς τοῦτ[ο] [ἀ]κούσε[θ'] ἡ πόλ[ε]ις. ὅ[ς]τις γυ[ν]αικι συ[γ]καταγερᾷν εὔχεται, ἐν [τ]οῖς [κ]άτω δ[ί]δωσιν ἀποθ <α> νῶν δίκην. γ]υναῖ[κα λα]βεῖν [δ]ις ὅστις οὗτος εὔχεται,
unit_2	κακῶ]ν [πέπ]ρακ[ε]ν [ῆ]δονῆς μικρᾶ[ς] χάρι[ν. μεστὸν κακῶν πέφυκε{ν} φορτίον γυνή, .α[]..ον γάρ ἐ[στ]ιν μεμενιτωμένον. πολλοὶ γυναικῶν δυστυχοῦσι <ν> εἵνεκα,] δὲ πάν[τε]ς οἱ γα[μεῖ]ν ἔπει[ν].οτες.] αι τὰς γυναικας κάλλος ἐμβλέποις].δε π[....]ες άλυ...μιση[....]αχυ. γυν]αικὸς ἀ[.....] αχθετα [....]] οιτ [.....] τι τοῦ ἀγαθοῦ. κακ[ῶς] λέγων γυναικ[ας] οὐκ ἐμπίμπλα[μαι] να [....] [ἀπο]θανῶν κα.ω γερω.]μενον [..] μ[....]οατ[.....]
book 2	Ἀρχὴ μεγίστη τοῦ φρονεῖν τὰ γράμματα. Βίος βίου δεόμενος οὐκ ἔστιν βίος. Γέροντα τίμα τοῦ θεοῦ τὴν εἰκόνα. Δένδρον παλαιὸν μεταφυτεύειν δύσκολον. Ἐρως ἀπάντων τῶν θεῶν παλαιάτατος. Ζήσεις βίον κράτιστον, ἣν θυμοῦ κρατῆς. Ἥθος πονηρὸν φεῦγε καὶ κέρδος κακόν. Θάλασσα καὶ πῦρ καὶ γυνὴ τρίτον κακόν. Ἴση λεαίνης καὶ γυναικὸς ὠμότης. Κάλλιστά φημι χρημάτων τὰ κτήματα. Λαβὼν ἄλιν δός, ἵνα λάβῃς, ὅταν θέλῃς. Μισῶ πένητα πλουσίῳ δωρούμενον. Νόμῳ τὰ πάντα γίνεται καὶ κρίνεται.
book 2	Ξένους ξένιζε μήποτε ξένος γένῃ. Ὁ νοῦς ἐν ἡμῖν μαντικώτατος θεός. Πατὴρ ὁ θρέψας κοῦχ ὁ γεννήσας πατὴρ. Ῥάθυμος ἐὰν ᾖ, πλούσιος πένης ἔση. Σῶσον σεαυτὸν ἐκ πονηρῶν πραγμάτων <ν> . Τὸν ἐλεύθερον δεῖ πανταχοῦ φρονεῖν μέγα. Ὑπερηφαν[ε]ία μέγιστον ἀνθρώποις κακόν. Φίλους ἔχων νόμιζε θησαυροὺς ἔχειν. Χάριν φίλοις εὐκαιρον ἀπόδος ἐμὲ μέρει. Ψευδὴ <σ> διαβολὴ τὸν βίον λυμαίνεται. Ὡ τῶν ἀπάντων χρημάτων πλείστη χάρις.
book 3	Ὅς μέγα τὸ μ[ε]ικρόν ἐστιν ἐν καιρῷ δοθέν. Ὅς οὐδὲν οἶδ' ἀνθρωπος ὧν μέλλει ποιεῖν. Ὅς ἡδὺ φιλ[ία], μὴ λόγ[οι]ς ἐ[ν]νοχλουμένη. Ὅς χαλεπὸν ἐστιν οἷ[νος], ἂν τάνδρὸς κρατῇ. Ὅς εὐάλωτος πρὸς τὸ κέρδος ἔσθ' ἄπας. Ὅς πολλὰ θνητοῖς ἡ σχολὴ ποιεῖ κακά. Ὅς ἡδὺ γ[ον]έω[ν κ]αὶ [τ]έκνω[ν] ὁμιλία. Ὅς μακάριον φρόνησις ἐν χρηστῷ τρόπῳ. Ὅς ἡδὺ γονέων καὶ τέκνων ὁμιλία. Ὡ παῖ, Διόνυσ[ο]ν φεῦγε [καὶ μ]ᾶλ[λον] Κύπριν.

- book 4 Ὡ Φανία, μὴ πρόσσεχε διαβολαῖς μά[την· Ψευδὴς <σ> γὰρ ἀκοή τὸν βίον λυμαίν[εται. Χάριν διαβολῆς Ἰππόλυτος ὁ Θησέως φονεύεθ' ὑπὸ τοῦ πατρὸς ἀκρισίᾳ φ[ρ]ενῶν. Ὑπερτίθου τὰ φαῦλα τῶν ἐν.θν..[Τ[ί]νος ἀνδρὸς οὐχ ἡ δύναμίς ἐστιν Σιγᾶν δύνασθαι λ <οι> δορούμενον καλό[ν. Ῥάθυμος ἐὰν ᾦς, Φανία, πένης ἔσει. Πατρικὴν παραλαβ[ώ]ν ο <ὐ> σίαν[Ὀλίγα δ[ι]ὰ προσπων πολλὰς αὐτῇ..[Ξένος ὦν ἀκ <ο> λούθ <ε> ι το[ί]ς ἐθισμ[οῖς] τῶν ξένων. Νέμεσιν φυλάσσου, μὴδὲν ὑπέρογκον ποίει. Μέμνησ[ο] σα[υ]τοῦ θν[η]τὸς ὦν μ.δ....[Λ[ι]μ[οῦ] διάλυσις ἐαυ..ν ἐργα.....ν[Καίποσονοσουθο...ουε....νον..θε[Ἰ]κανὸν ἔχει πέν[η]τος[Θορύβους ὀχλώδεις φεῦγε καὶ παροινίας. ἡ κοι..λια πολλὰ...ρι.....[Ζῶον προσεχόντως τ....υ.....[Ἐπαινον ἔξ <ε> ις, ἂν κρατῆς ὦν δεῖ κρατεῖν. Δίωκε δόξαν καὶ ἀρετὴν, φεῦγε ψόγον. Γαμ <ε> ἰν ἀναβάλ[λο]υ...πο.....[Βουλευόμενον πρὸς σαυτὸν ..[ποιεῖν Ἄν ταῦτα ποιῆς <η> ς φανης...[
- book 5 Ἀλλ' ἐκ πονηρῶν μὴ πόρι[ζε τ]ὸν βίονε πονηρᾶς προ[φά]σεώ[ς] εἰς' [ἐ]λπίδες. κ[έρ]δος γὰρ ἄδικον μὴ χρόνον. ἔπ <ε> ιτα λύπας διπλασίου τάξεται. τὰ δ' ἐκ δικαίου ..ος.ο....μοναι ὄνησιν <ε> ις τὸ λ <οι> πὸν ἀπέδ[οτ]' ἐμ[φ]ανῶς Ὡ[] πάτερ, ἀκούω δόξαν...βλε..ν.. τὰ γράμματ' ἔμαθον ὥστελέ[γει]ν. ἀνθ' ὧν δικαίων [χάριτ]ας [ἀπο]δώσ[ω], πάτε[ρ, σοὶ] τῷ κατασπ <ε> ἰρ[α]ντι καὶ [τρέφοντι με.
- book 5 Ἀλλ' εἶκε βωμοῦ ..αντ...π..ευ..ο εἶναί τε θυσίας ...ο.ο...τη.....ν. το]σοῦθ' ὁ πλοῦτος ν.....ευτ..ειον. τί δ[ρ]ῶν ὄνησιν ου.ε.....αλυ...ς.... γ[έ]νοιτ' ἂν ᾧδῃ πα....α.ον..εθ..... οὐκ ἔστι{ν} μ <ε> ἰζων ο...α..υσθ...ς.ς. Ὁ μὴ δαρεῖς ἄνθρωπος οὐ παιδεύεται. π[ά]ν[τα]ς διδάσκ <ε> ι μι[σθό]ς, [ο]ὐ διδά[σκαλος. ...σεν..εα χαιρ....μο.....
- book 5 ρο...ρευδεα.ε..... π.....λυ.εχει.....
- book 6 [δ]ραστικον[δίκαιός ἐστιν οὐ]χ ὁ πράττω[ν μὴ ἀδίκως. μόνος λογισμός ἐσ]τι λύπης φά[ρμακον.]νη[....]ιν φοβοῦνται τοὺς π[ἄρ' ἐστὶ συγγενές τι λύπη καὶ βίος]τι λογισμὸς ἀλλ' {ἄ} ε <ἴ> κει τυχ[λύπην γὰρ εὖνους οἶδε θεραπεύειν λόγος. νόσον πολὺ κρεῖττόν ἐστι <ν> ἢ λύπην φέρειν. ὀργὴ φιλοῦντων ὀλίγον ἰσχύει χρόνον. ὁ μέγιστον ἀγαπῶν δι' ἐλάχιστ' ὀργίζεται. λόγῳ μ' ἔπεισας, φαρμάκῳ σοφωτάτῳ.
- book 7 σιδηρ['—'ἀνθρωπ['—'ἄρχε σα.[πρᾶυσ['—'οὐκ ἔστ.[τῆς πρᾶυ[τ]ητος τόδε ὁ μῦθος δύ' ἐν πόλει[ι ...]ε.['—'ἀγαπητός ἐστι.[ἔξεις κλέος παρα['—'ἀνδρὸς χαρακτήρ ἐκ λόγου γνωρίζεται. '—' σημείον ἐρύθημ['—'πᾶσαν ἀρετὴν ἐσ['—'ἀτάραχος['—'τὴν πρᾶξ[ιν '—'οὕτω ι ταλ['—'ἢ πρᾶξις ο['—'ἄλλοι φ['—'τὸ πολλὰ .['—'τὸ πολλὰ τ['—'πράσσειτ[σχολὴ βλ[ὡς ομιμ[τολλ['—' [χ]α[λ]επ[ο]ι[
- book 8 Ἀρετῆς ἀπάσης σεμνὸς] ἡγεῖται τρόπος. Βέβαιόν ἐστι κτῆμα παιδε]ία μόνη. Γέροντα τίμα τοῦ θεοῦ τὴν εἰκόνα. Δύσφρων γενοῦ σὺ μὴδ]ενὸς κριτῆς ποτε. Ἐοικε τιμᾶν τοὺς γ]ονεῖς ὡς τοὺς θεοὺς. Ζήσεις ἀλύπως] χρημάτων καταφρονῶν. Ἦθη φίλων γ]είνωσκε, πρὶν γένῃ φίλος. Θυμοῦ κράτ]ησον, κἂν κακὴν ὀργὴν ἔχῃς. Ἴσος ἴσθι πᾶσι, κἂν ὑπερέχῃς τῷ βίῳ. Καλὸν τ]ὸ γηρᾶν, γηροβοσκὸν {ἐ}ἂν ἔχῃς. Λάλ]ει τι σεμνόν· εἰ δὲ μή, σιγὴν ἔχε. Μὴ πιστὸν ἡγοῦ τὸν κατήγορον λόγον.
- book 9r ο[ἱκανῶς βιώσεις γηροβοσκῶν τοὺς γονεῖς. πανουργ[ἰκέτην γέροντα καὶ πένητα μὴ παρ]εἰ ἰδῆς. ἰδὼν ποτ' αἰσχρὸν πρᾶγμα μὴ συνεκδράμῃς. καλὸν τὸ νικᾶν ἀλλ' ὑπερνικᾶν κακόν. κρίνει φίλους ὁ καιρὸς ὡς χρυσὸν τὸ πῦρ. καιρὸς δὲ [πᾶσι κύριος δύναμιν [διδοῖ. πᾶσι[υσ[
- book 9v [.. κέρδος πονηρὸν ζημίαν ἀεὶ φέρει. κάλλιστα πειρῶ καὶ λέγειν καὶ μανθάνειν. και [πάντ' ἀεὶ]ις. κόλαζε τὸν πονηρόν, ἅ <νπερ> δυνατὸς ᾦς. καὶ ζῶν ὁ φαῦλος καὶ θανὼν κολάζεται. ος]υτον τε εν...

.ρ..[ισμον..γυν[προσέχεις καλῶς[θεὸν μὲν ἡγοῦ πρ[θέλων καλῶς ζῆν μὴ τὰ τῶν φαύλων φρόνει. ἴσος ἴσθι πᾶσι, κἂν ὑπερέχῃς τῷ βίῳ. ἰδίας νόμιζε τῶν φίλων τὰς συμφοράς. ἴση λεαίνης καὶ γυναικὸς ὠμότης. ἴσχυε σοφία κἄρετῇ, χρόνῳ δὲ μὴ. κακὸν φέρουσιν καρπὸν οἱ κακοὶ φίλοι. κακοῖς ὁμιλῶν καὐτὸς ἐκβήσῃ κακός. ...σοι φρ..[

book 11 Σοφοῦ παρ' ἀνδρὸς προσδέχου συμβουλίαν. μὴ πᾶσιν εἰκῇ τοῖς φίλοις πιστεύετε.

book 12 Νύμφη <δ'> ἄπρ <ο> ικ{τ}ος οὐκ ἔχ <ε> ι παρρησία <ν> .]οῦνς ἐλεεῖτ αυτορπσ[]μεντι..τι[

book 13]. φόβος θεοῦ. ἀρχὴ μεγίστη τοῦ φρονεῖν τὰ γράμματα. ἀρχῆς ἀπάσης ἡγεμὼν ἔστω λόγος. ἀνδρὸς δικαίου καρπὸς οὐκ ἀπόλλυται. ἀγαθὰ προθύμως καὶ λάλει καὶ μάνθανε. βίος βίου δεόμενος οὐκ ἔστιν βίος.]β[ί]ου <δικ> αἰου γ{ε}ίνετ[αι] καλῶς. βουλόμεθα πλουτεῖν πάντες, ἀλλ' οὐ δυνάμεθα. γυνὴ δικαία τοῦ βίου σωτηρία. γάμει δὲ μὴ τὴν προῖκα, τὴν γυναῖκα δέ. γ <υ> ν <αι> κὶ πιστῇ κ[δίκαι]ος ἀνὴρ πανταχοῦ λα[δένδρον παλαιὸ <ν> μεταφυτεύειν δύσκολον.]δειλοῦ γὰρ ἀνδρὸς δειλὰ καὶ φρονήματα. ἔρω]ς ἀπάντων τῶν διδαγμάτων κρατεῖ. ἔθους δὲ βάσανός ἐστι <ν> ἀνθρώποις χρόνος. ἐνίοις τὸ σιγᾶν κρεῖττόν ἐστι τοῦ λαλεῖν. ζῆν βουλόμενος μὴ πρᾶττε θανάτου <γ'> ἄξια. ἤθη πονηρὰ τὴν φύσιν διαστρέφει. θεὸν προτίμα, δεύτερον δὲ τοὺς γονεῖς. [ἴσον θεοῖς χρή πάντα τ]{ε}ιμᾶν τοὺς γονεῖς. κ[]λάλει τὰ μέτρια, μὴ λάλει <δ'> ἄ μή

book 13 σε δεῖ. μακά]ριός ἐστι πᾶς ὁ μὴ θν[ητὰ φρονῶν. νύμφη δ' ἄπροικος οὐκ ἔχει παρρησίαν . []ητον..ευετα. <ό> γράμματ' εἰδὼς καὶ περισσὸν νοῦν ἔχει. πλοῦ[το]ν[]τὰ γράμματα. ῥοπή 'στιν ἡμῶν ὁ βίος ὥσπερ ὁ ζυγός. τὰ γράμματα ...τ[].ν τέχνη δ.[]φαῦλος[]ῶς ἔστιν[]χαρὰν[]αχ.απο[

book 14 γυ]ναικὸς ἀρχῆς ἀμαρτίας. Ἀνάπαυσίς ἐ <στ> [ι] τῶν κακῶν πάντων ὕπνος. Ἄπαντ' ἀφανίζει γῆρας ἰσχὺν σώματος. Ἀνδρὸς χαρακτήρ ἐκ λόγου γνωρίζεται. Ἀθάνατον ἔχθραν μὴ φύλασσε{ι} θνητὸς ὢν. Ἄπασα δὲ χθῶν παντὶ σῶ[φρ]ον{ε}ι πατρίς. Ἄγει δὲ <πρὸς> φῶς τὴν ἀλήθειαν {ὁ} χρόνος. Ἀρχὴ κα[λῶν] τῶν ἐν βίῳ τὰ γράμματα. Ἄνευ δὲ πληγῆς {τὰ} γράμματ' οὐδ{ε}εις μανθάνει. Ἀνὴρ πονηρὸς <δυσ> τυχεῖ, κἂν εὐτυχη{ς}. Βίος βίου δεόμενος οὐκ ἔστιν βίος. Βέβαιος λογισμὸς τῷ ἐγνωκότι τὰ γράμματα. Βίου δικαίου γίγνεται τέλος καλόν. Βίου <πονηροῦ> θάνατος <α> ἱρετώτερος.

book 14 Βροτοῖς ἅπασι <κα> τ{ο}θανεῖν ὀφείλεται. Βλάπτει τὸν ἄνδρα θυμὸς εἰς ὀργὴν πεσών. Βίος ἀμέριμνος [ἦν γυναι]κὶ μὴ λαλῆς. Βραδὺς πρὸς ὀργὴν <κ> ἀγκρατὴς φέρειν γενοῦ. Γέρων ἐραστῆς ἐσχάτη κακὴ τύχη. Γράμματα μάνθανε [καί] ἐλπίδας ἔξε <ι> ς καλὰς. Γράμματα μαθεῖν δεῖ καὶ μαθόντα νοῦν ἔχειν. Γυναιξὶ πάσα <ι> ς κόσμον <ή> σιγὴ φέρει. Γαμεῖν ὁ μέλλων εἰς μετάνοιαν ἔρχε <ται> . Γυναικὶ μὴ πίστευε τὸν σαυτοῦ βίον.

book 14 Γυν <α> ι[κὸς] ἄπτου καὶ οὐκ ἀνεξ...[

book 15 ὀργῆς ἕκατι κρυπτὰ μὴ ἐκφάνῃς φίλου.

book 16 φιλῶ τὰ γράμματα μισ[χάρις ἐπὶ χρήσιν οὐχ[ψυχ{ῆς}] οὐκ ἔστιν φάρμ[α]κ[ον πλὴν τοῦ λόγου. ὦ παιδίον, μὴ φεῦγ <ε> καλὰ τ[

book 17 ὁ μὴθὲν ἀδικῶν οὐδενὸς δεῖται νόμου.

book 18, col 1]...[].τυχ[τὸν εὐτυχοῦντα καὶ φρονεῖν νομίζομεν.].....[]..π...ο..[].....[].νι...[[para]]νι..[].. []λη.....[]ηντε.....[θεοῦ γὰρ οὐδεὶς χωρὶς εὐτυχεῖ βροτῶν.]τοῖς ἐ[].....[].....[]ο.υαπεχ[]... []νη[].ο.[]π[

book 18, col 2]ἡμ.[].τακα[χο]ρτασμα[]πρασθη....]πολλάκις .[]. αὐτὸς μάθης .[]τύχη.[[para]]ους ἔχω[].θέλησ[]..[...]τασις[].ν...[...].ει.....[]ον εἶνα[ι τ]ύχην[]τεκα.[...].ν ποτε[]σεισας λόγον[κατά]ραξε τὸν βίον[]..[]λω[].τις ἐστὶν ἢ τ' ἐμπε[ρί]α[[χῶ σω]φρόνων λογισμὸς ἐν

τοῖς] πράγμασι]πολλάκις κακ[οῖ]σι γάρ[τὰ] μὲν πορίζει, τοῖς δὲ χρησ[τοῖς] πῆματα [..]
νουκανειεν τοῦτο νοῦν ἔ[χειν .].ς [ἔπεσ]θ' ἐκάστω μοῖρα καὶ πλουτ[ε]ῖ[ν πο]ι[εῖ [...]αι πένεσθαι
καὶ τὸν ἐκ τινω.[...]ενδε καὶ πως. σῶμα δ' οὐκ ἔστιν [τύχ]η [ταύ]τόματα προσπ[ε]ίπτοντα ταῦτ'
ἐστὶν τύχ[η] [οὐκ] ἔστιν οὐδὲν ποικιλώτερον τύχης. χρήματα πορίζει

book 18, col 1³]...[].....σ[].....].τα καὶ πρᾶξις .[].....]. ἀμελὲς τὰ δω....ει [..... οὔτ]ε πρᾶξιν οὔτε
λύσιν ἔχει .[.....]......i καὶ εὐρίσκει πόρον. οὐ [παντὸς ἀνδ]ρὸς στρήνος ὑπενέγκαι τύχης κακ.
[.....] περικατουρίωσε δέ, ὥσπερ ὄν[ος ἐγκρατ]ῶς φέρων τὸ φορτίον. χαλεπὸν δυ
[.....]νιωντα τὴν τύχην ῥάως ἐνεγκ[εῖν, χαλε]πόν· εἶθ', ὅταν φέρειν αὐτὴν κατὰ τρ[όπο]ν μὴ
δυνηθῶσιν τιν[ες, χειμαζόμεν]οι σ[τέ]νουσι τὴν αὐθαδία[ν οὐ τω φέρειν τ[ὸ] πρ[ᾶ]γμα καὶ λέγειν
καλῶς καὶ πάντα.[.....]... καὶ νοῦν ἔχε[καὶ χρηστο]ήθης γε [.....]... ἂν δὲ μή [.....]..
στρέψασα τύχη[τούτου δὲ χαλκοῦ φαίν]....[].ς ἐπιτηδὲς παντ..ε.....[[τ]ύχην τρόπον νοῦν
ὄψιν [ἀκοήν [σ]ύμφωνος αὐτῷ γεγ]ον..[πολλάκι τὰ μὲν δοχθέντα τ[].ων..δοκ [.....]
νδε[[φ]ύσει γενόμενα νῦν δοκεῖ.....[

book 19]....[].....[].....[].....[]αν ἔφυ]ν μηδὲ την[...] ν [....] ν]κλέου[ς]ατων εκτον [.....] οφ.επει
Φιλ[ή]μονος ὡς ἡδὺ δούλοισ δεσπότης χρηστοὺς λαβεῖν καὶ δεσπότηται δοῦλον εὐμενῇ λαβεῖν
Ἀντιφάνους δούλω γὰρ οἶμαι πατρίδος ἐστερημένῳ χρηστὸς γενόμενος δεσπότης ἐστὶν πατρίς.

book 20, col 1¹]..αι κακῇ].. δυστυχεῖν]..εμνηχεν τύχη [para]]την..σευ..ας νοσεῖν]οις].....θετο]νοις
ἔχειν]οντ..ν (sequuntur hexametri 20)

book 20, col 1² (praecedunt hexametri 8) ἀλλ' ὡς μὲν ἐφυ[μέλλω.....[ἐπις.πε.αι γὰρ ὥσ[τοτ.γμαθησει χρυσόν
δεῖ γὰρ γυναῖκα τ[πρῶτον μὲν ἀνὴρ]. ἐκ τοῦ μεγίστου κ[πρὸς τὴν ἐκείνου[πράξασαν
αὐτὴν[ἔπειτα πλοῦτον μη[